

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๘/๒๕๔๗

วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๗

เรื่อง นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓

นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ร้อง ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปความว่า เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง โดยใช้ชื่อว่า “พรรคมหาชน” ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ ในวันเดียวกันนั้นได้มีนายปาน พิงสุจริต รองเลขาธิการพรรคราษฎร ได้มาขึ้นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคราษฎร โดยเปลี่ยนแปลงชื่อเป็น “พรรคมหาชน” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓

เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องจัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง จำนวน ๑๐ รายการไปยังนายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน ๗ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ โดยหนังสือดังกล่าวได้แจ้งแก่ผู้ร้องด้วยว่า “นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนตามนัยมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว” ซึ่งต่อมาผู้ร้องได้ดำเนินการแก้ไขหลักฐานจนครบถ้วนเรียบร้อยและจัดส่งแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองตามเวลาที่กำหนดแล้ว

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคมหาชนซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ โดยให้เหตุผลว่า “นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบการคำขอให้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่า ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎร โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ (๕) กำหนดว่า ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำ หรือฟ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้ง พรรคการเมืองที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียน การจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว จึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายเดียวกัน” ปรากฏตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องเห็นว่า คำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับการจดทะเบียนการจัดตั้ง “พรรคมหาชน” ซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ นั้น เป็นการเลือกปฏิบัติให้สิทธิแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจงก่อให้เกิดผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องและคณะในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง ตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ เป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๗ และไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๓๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยชี้ขาดดังนี้

๑) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนการตอบรับการเปลี่ยนแปลงและหรือจดทะเบียนการจัดตั้ง และการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองและหรือการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคมหาชนให้กับคณะบุคคลซึ่งแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคภายในรายการชื่อจากเดิม ชื่อพรรคราษฎร์เป็นพรรคมหาชน

๒) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นยันการรับจดทะเบียนและจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ ให้ปรากฏในทะเบียนพรรคการเมืองและประกาศ การจัดตั้ง “พรรคมหาชน” ในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๘ โดยให้ผลเป็นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ความว่า เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา พรรคราษฎรได้ยื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจาก “พรรคราษฎร” เป็น “พรรคมหาชน” เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค

และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๑๖ คน โดยมีนายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ เป็นหัวหน้าพรรค และนายจเด็จ อินสว่าง เป็นเลขาธิการพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคราษฎร ครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา ตอรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามนัยแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ส่วนนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ได้ยื่นแบบคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง และเอกสารประกอบเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการดังนี้

๑) ตรวจสอบเอกสารการแจ้งการเปลี่ยนแปลงของพรรคราษฎรดังกล่าว ปรากฏว่าครบถ้วน ถูกตามที่กฎหมายกำหนด จึงได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าร่วม ประชุมใหญ่พรรคราษฎรมีภูมิลำเนาอยู่ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ครั้ง ดังกล่าว

๒) ตรวจสอบเอกสารประกอบการขอจัดตั้งพรรคมหาชนปรากฏว่า

(๑) ขาดรายงานการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง

(๒) ขาดบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง

(๓) ขาดแผนที่แสดงที่ตั้งของสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) นโยบายพรรคการเมืองไม่ชัดเจนตามที่กฎหมายกำหนด

(๕) ข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดในที่ประชุมจัดตั้งพรรคการเมืองตามนัย

แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕ และประกาศ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๑ มีรายการไม่ครบถ้วนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑

(๖) บัญชีลงลายมือชื่อของผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๑) ไม่มีรายชื่อ ผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง จำนวน ๓๐ คน

- (๓) ไม่มีบันทึกประวัติผู้จัดตั้งพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๒) จำนวน ๔ คน
- (๔) บัญชีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๓) ไม่มีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง จำนวน ๑๑ คน
- (๕) บันทึกประวัติผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง (แบบ พ.ก. ๔) ไม่มีรายชื่อกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑ คน และบันทึกตำแหน่งกรรมการไม่ถูกต้อง จำนวน ๓ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า การประชุมใหญ่ของพรรคราษฎร เป็นไปตามข้อบังคับพรรคราษฎร จึงเสนอนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชน การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค และการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และได้แจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งให้ผู้ร้องจัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารที่ยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนตามนัยของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ต่อมาผู้ร้องได้จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารให้ถูกต้องแล้ว แต่ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคเป็นชื่ออื่น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกันให้ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้อง ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๗ ของผู้ร้อง

ผู้ร้องยื่นคำแถลง ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ และลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ มาเพื่อขอปิดคดี โดยชี้แจงและยืนยันขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามคำขอของผู้ร้อง

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องดังนี้

๑) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนการตอบรับการเปลี่ยนแปลงและหรือจดทะเบียนจัดตั้ง และการขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองและหรือการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนให้กับคณะบุคคลซึ่งแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อเดิมชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน

๒) ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นยันการรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ ให้ปรากฏในทะเบียนพรรคการเมืองและประกาศการจัดตั้ง “พรรคมหาชน” ในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๘ โดยให้ผลเป็นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๒๕ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

“มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๑๔ เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

(๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐

(๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

(๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ และ

(๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วน ให้นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่มิหนายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่า คุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง”

“มาตรา ๑๕ ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔ (๓) มีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจน หรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วน ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและแจ้ง เป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และนายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง”

“มาตรา ๑๖ ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมืองของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรค การเมืองจากนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น”

“มาตรา ๓๓ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง หรือรายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจาก นายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา พรรคราษฎรได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค โดยเปลี่ยนชื่อจาก “พรรคราษฎร” เป็น “พรรคมหาชน” กับเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและเพิ่มเติมกรรมการพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต่อมา วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้วเห็นว่าพรรคราษฎรได้ดำเนินการ มาโดยถูกต้องตามกฎหมายจึงได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค นโยบายพรรค และกรรมการ บริหารพรรคดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนชื่อของพรรคเปลี่ยนจาก “พรรคราษฎร” เป็น “พรรคมหาชน” ตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และได้ส่งประกาศนายทะเบียนดังกล่าวให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อนำลงประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วตามหนังสือลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จึงไม่มีเหตุที่จะให้นายทะเบียน พรรคการเมืองเพิกถอนการตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามคำขอท้ายคำร้องข้อ ๑ ได้

ส่วนตามคำขอท้ายคำร้องข้อ ๒ ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ร้องยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง โดยขอใช้ชื่อว่า “พรรคมหาชน” ต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา คือยื่นภายหลังที่พรรคราษฎรได้ยื่นไว้สามชั่วโมง ทั้งดำเนินการไม่ถูกต้อง ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดรวม ๕ ประการ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แจ้งให้ผู้ร้องแก้ไขข้อบกพร่องทั้ง ๕ ประการ พร้อมกับแจ้งให้ผู้ร้องทราบด้วยว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎร เป็นพรรคมหาชน ตามนัยมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว แม้ต่อมา ผู้ร้องจะได้แก้ไขข้อบกพร่องโดยส่งเอกสารเพิ่มเติมตามหนังสือลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ก็ตาม แต่ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่ออื่น ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อ

พรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎร ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงแล้ว เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของกฎหมายฉบับเดียวกันให้ผู้ร้องปรากฏตามหนังสือลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗ ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งแก่ผู้ร้อง ดังนั้นจึงฟังว่าการที่นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนของผู้ร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ วรรคสาม เพราะไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ (๕) เป็นการชอบแล้ว ไม่มีเหตุจะวินิจฉัยชี้ขาดให้ตามคำขอท้ายคำร้องข้อ ๒ ได้ ปัญหาอื่นนอกจากที่กล่าวมา ไม่เกี่ยวกับประเด็นปัญหา จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายจิระ บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ